

A hazai pénzügyi felügyelés kialakulásának története, a felügyelés jelene és jövője

Varga Bence

Doktorandusz hallgató

Témavezető: dr. Kovács György

Szegedi Tudományegyetem

Gazdaságtudományi Kar

Közgazdaságtani Doktori Iskola

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Az előadás szerkezete

- I. A kutatási téma ismertetése
- II. Alkalmazott módszertani eszközök
- III. Eredmények, következtetések
- IV. Nyitott kérdések

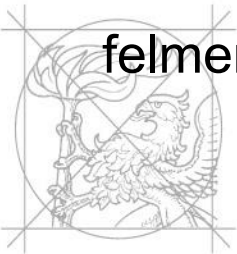
I. A kutatási téma ismertetése

A dolgozat célja: a magyar pénzügyi felügyelés történetének, ezen belül is a kezdetben mikro szinten kialakuló felügyelés történetének, jellemzőinek, a mikro- és makroprudenciális felügyelés közötti átmenet időszakának, majd pedig a már szupranacionális, határokon átnyúló nemzetközi felügyelés jellegének a bemutatása, valamint a lehetséges további lépések, elképzelések ismertetése.

*A pénzügyi intézményrendszer tőkeallokációs szerepének mértéke szerint: **három résztéma**, a tőkeallokációs szerep az **1880-1914 közötti időszakban**, valamint az **1980-as éveket követően**, a Bretton-Woods-i rendszer széthullását követően és ennek következtében a tőkepiaci liberalizáció erősödésével vált jelentőssé. A **köztes időszakban**, azaz a stabil valutarendszer, a hitelplafon intézménye, és a szigorú monetáris politika időszakában a rendszer a pénzügyi intézményeket szűk keretek között hagyta mozogni, a bankrendszer szabályozása a monetáris politika kötöttebb keretei között valósult meg.*

I. A kutatási téma ismertetése

A nemzetközi pénzügyi felügyelés történetében az elmúlt 150 évet tekintve **eltolódást figyelhetünk meg**, melynek keretében a felügyelés a mikroprudenciális szinttől a makroprudenciális szintig mozdult el. Míg **1885. szeptemberben** az Osztrák-Magyar Bank – mikro szinten – egyedi intézkedések meghozataláról döntött (pl. a fedezetek szabályozása tekintetében) addig **1988-ban** a nemzetközi, szupranacionális bankszabályozás első lépéseként a Bázel I. került bevezetésre, majd 2006-ban a Bázel II. szabályozási rendszer kidolgozása, 2010-ben pedig – a Bázel I. és Bázel II. előnyeinek megtartásával, hátrányainak kiküszöbölésével – a Bázel III. rendszer. A makroprudenciális szint következő lépéseként pedig már a Bázel III. bevezetése előtt a **Bankunió** gondolata is felmerült.

I. A kutatási téma ismertetése

A dolgozat **hipotézise**, hogy a pénzügyi felügyelés mindig csak követi a gazdasági ciklikus válságokat, a szabályozás indukálta válságjelenségeket újabb szabályozással próbálja megszüntetni, elejét venni az újabb válságjelenségeknek.

A pénzügyi felügyelés iránti **igénnyel kapcsolatban** elmondható, hogy az már a **XIX. század végén XX. század elején** megjelent. A pénzügyi intézmények válsághelyzetbe, ill. csődhelyzetbe kerülése egyre inkább valamilyen – ekkor még konkrétan meg nem nevezett – **felügyelési igényt** váltott ki. Elsősorban a háztartási szektor, ezen belül is a kisbetétesek érdekének védelme számított elsődleges szempontnak. A felügyelési igény, ill. a felügyelési feladatok azonban ebben az időszakban még hasonlóak voltak a **könyvvizsgálati feladatokkal**, a pénzügyi intézmények működésével, üzletvitelével, irányításával kapcsolatos ellenőrzések a **Felügyelő Bizottság** feladatkörébe tartoztak. A pénzintézetek szervezetén belül tapasztalt érdekek miatt azonban a Felügyelő Bizottság nem töltötte be megfelelően a szerepét, kompetencia hiányában pedig a bírói végrehajtó hatalom sem tudta ellátni azt a szerepet, hogy a pénzintézeteket prudens magatartás felé terelje.

→ **Szakértői intézmény**

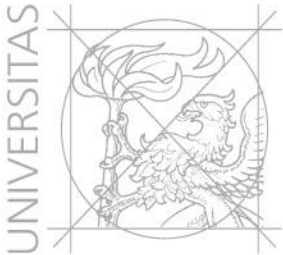
II. Módszertani eszközök

A dolgozat **kutatási céltípusa**: alapvetően leíró és magyarázó jellegű;

Elsősorban **kvalitatív eszközök** használatosak, de számszerű eredmények is (pl. lefolytatott helyszíni vizsgálatok száma egy adott évben);

Alapkutatás;

Történelem elemzési módszer: **retrospektivitás.**

III. Eredmények, következtetések

Bázel I. (1988-2006) – egységes tőkekövetelmény (8%); piaci- és működési kockázatokat nem kezeli; további hiányosságok: súlyozás differenciálatlansága, a tőkekövetelményt nem a portfólió szintjén kezeli, 1970-1980-as évek európai bankrendszerének tapasztalatai alapján, intézménysemleges.

Bázel II. (2006-tól) – működési- és piaci kockázatok vállalható mértékének szabályozása; Felügyelet beavatkozási jogköre; nyilvánosság fegyelmező ereje

III. Eredmények, következtetések

Bázel II. – Hiányosságok: méretet tekintve kisebb hitelintézetek szankcionálása; várható és nem várható veszteségekre képzett tőkét nem különíti el; versenykorlátozó jelleg; pro-ciklikus jelleg

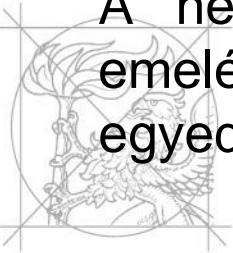
Bázel III. (?) – Bázel I. előnyeinek megtartása és Bázel II. hátrányainak kiküszöbölésével. Kérdések: tőkepufferek mértéke, felhasználásának engedélyezési köre, SIFIs

IV. Nyitott kérdések

Meghatározó, fundamentális **változások** következtek be a pénzügyi felügyelés megközelítésében. Míg az 1800-as évek végén a felügyelésnek inkább könyvvizsgálati szerepe volt, addig ez a szerep fokozatosan áttevődött a prudenciális szintre. De változás nem kizárólag a **felügyeleti szerep** tekintetében tapasztalható. Megváltozott a **felügyelés szintje** is, a nemzeti felügyelésről áttevődött a hangsúly a nemzetközi felügyelésre, mely kiteljesedésének egy formája a **Bankunió** lehet.

A "nemzetköziesedés", azaz a felügyelés szintjének nemzetközivé emelése **megoldást nyújt-e, és ha igen, akkor mennyiben** az egyedi felügyelési problémákra.

Köszönöm a figyelmet!

E-mail: varga.caius@gmail.com

Jelen előadást „Az SZTE Kutatóegyetemi Kiválósági Központ tudásbázisának kiszélesítése és hosszú távú szakmai fenntarthatóságának megalapozása a kiváló tudományos utánpótlás biztosításával” című, TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0012 azonosítószerű projekt támogatja. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

